Ner 25 i 26.

DZIENNIK RZĄDOWY
WOLNEGO MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

W Krakowie dnia 25 Kwietnia 1837 r.

Nro 515 *D. W.*

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI
W SENACIE RZĄDZĄCYM
Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i jego Okręgu.

Postanowienie przez Senat Rządzący przepisy dla służby drogowej w Wolném Mieście Krakowie i jego Okręgu, tyczące się utrzymania traktów głównych, domieszcza poniżej, dla zachowania takowych i zastósowania się w czém publiczność jeżdzącą traktami interessować mogą.

Kraków dnia 27 Stycznia 1837.

Senator Prezydujący
KIEŁCZEWSKI.
Referendarz *L. Wolff.*

Do Nru 89 D. G. S. odpis.

PRZEPISY

dla służby Drogowéj tyczące się utrzymania Traktów głównych.

Inspektor obowiązany będzie wszystkie Trakty główne co miesiąc raz zwiedzać, drogi zaś kommunikacyine dwa razy w rok to jest: z końcem Maja i Października objechać i raporta o stanie tychże, w dwóch exemplarzach, jeden Wydziałowi Spraw Wewnętrznych i Policyi, drugi Prezesowi składać.

Inżynierowie objazdowi zwiedzać mają co tydzień wszystkie sekcye traktów głównych, drogę tylko fabryczną co dwa tygodnie, i bytność swoję zapiszą w książkach na ten cel Drogowym rozdanych, w których oraz szczególne polecenia Drogowym dane zapisywać będą z oznaczeniem czasu w jakim te wykonane bydź mają. W książeczkach tych zapisana będzie każdemu przy odbieraniu pensyi, summa odebrana z wymienieniem ile za co miał sobie potrącone. Przesyłać będą Inspektorowi w każdą Sobotę tygodniowe rapporta, przybytku i ubytku konserwy, o sprawowaniu się Drogowych i t. p. podług formy dołączonéj.

Drogowym zaś swego objazdu mają co miesiąc przy wypłacie pensyj, odczytywać przepisy, wskazujące ich obowiązki, zgromadziwszy ich do swojéj kancellaryi, o czém również składać będą rapporta Inspektorowi z wymienieniem Drogowych czytaniu nieobecnych.

Każden Drogowy od dnia 1 Maja do końca Sierpnia winien od godziny 5téj rano do 8méj w wieczór znaydować się w swojéj sekcyi, w innych zaś miesiącach od wschodu słońca do zachodu, w południe

tylko od godziny 11éj do 1éj ma czas wolny do objadu. — Gdy Inspektór lub Inżynier objazdowy w godzinach tych niezastanie Drogowego na trakcie, a tenże nieobecności swojéj usprawiedliwić nie potrafi, potrąconą mieć będzie część pensyi za dzień przypadającą na fundusz reparacyi przez Drogowych niedopełnionych. Niedziele i święta uroczyste, oraz dni zimowe w których mróz 10 stopni przechodzi, są wolne od zatrudnień drogowych. — W godzinach wyżéj wymienionych winien Drogowy codziennie przejść całą swoję sekcyą, przestrzegając aby szkód na trakcie nierobiono, a mianowicie:

1) Celem zapobieżenia niejeżdżenia jedną koleją, potrzeba wcześnie zarównywać takowe przez nasypywanie drobnego kamienia lub szabru i niedopuszczanie ażeby wyjeżdżanie głębokich kolei miejsce miało.
2) Aby nie jeżdżono po rowach i bankietach pod karą złp: dwa.
3) Aby nie przejeżdżano w poprzek traktu, tam gdzie niema do tego urządzonych zjazdów lub mostków pod karą złp. sześć.
4) Aby niejeżdżono prędko po większych mostach pod karą złp. dwa.
5) Aby zjeżdżający z góry nie hamowali koła powrozem ani łańcuchem tylko hamulcem pod karą złp. sześć.
6) Aby drzewo na 4ch tylko kołach, w zimie zaś na saniach przewożone było, nigdy zaś wleczone pod karą złp. 6bydź niepowinno.
7) W przypadku złamania się osi wolno użyć drąga lecz tylko do naybliższego mieysca gdzie niedogodności téj zaradzić można.

8) Aby niezabierano kamienia na własny użytek, nierozrzucano kupek szabru lub zwiru na poprawę przysposobionego, nieuszkadzano mostów, słupów milowych, poręczy, kanałów, burtów drogi i drzew sadzonych przy drogach bitych pod karą złp. 6 oprócz obowiązku wynagrodzenia za szkody.

9) Aby na drodze ani w rowach ani bliżej jak na jeden sążeń za temiż, gdzie tego mieyscowość dozwala, nie składano żadnego materyału, przejazd tamującego, lub bankiety obrywającego, a tém mniéj śmieci, gruzów, popiołu i innych nieczystości lub nieżywych zwierząt domowych.

10) Od stajen, chlewów, kloak aby nierobiono ścieków w rowy lub w doły przy drodze na ten cel wybierane, przez coby powietrze przykrą wonią zarażone było. Uchybiający przeciw poprzedniemu i temu artykułowi ulegną karze złp. dwa.

11) Aby na bankietach w rowach nie pasiono koni luźnych lub w zaprzęgu, ani bydła, ani trzody chlewnéj; również aby bydła z pól przez trakt nie przeganiano, tylko w miejscach zjazdy mających, pod karą złp. dwóch.

Uchybiającego tym przepisom Drożny nie może ani lżyć, ani w żaden sposób sam karać lub pieniężnego okupu od niego wymagać, lecz go do najbliższego Wójta Gminy lub Jego zastępcy doprowadzić winien i rodzaj szkody opowiedzieć, dla ściągnienia kosztów naprawy i przepisanéj kary. W braku zaś Wójta lub zastępcy w bliskości, Urząd Gromadzki najbliższéj wsi, doda pomocy Drogowemu dla do-

prowadzenia uchybiających do Wójta Gminy najbliższéj; gdzie powziąwszy wiadomość o nazwisku, imieniu i miejscu zamieszkania uchybiającego winien Inżynierowi takowe tygodniowo podawać, wraz z rodzajem szkody i ilością ściągniętéj kary. Gdyby wymienieni urzędnicy odmówili pomocy Drogowemu, winien tylko okoliczność tę Inżynierowi objazdowemu podać wraz z nazwiskiem szkodę robiącego jeżeli mu jest znany. Drożny zaniedbujący tych przepisów lub o przepuszczenie uchybiających przekonany, winien będzie sam uszkodzoną część traktu naprawić, a kara przypadająca od uchybiającego z jego własnéj pensyi potrącona mu zostanie.

Dla utrzymania jeszcze traktów w dobrym stanie winien Drogowy w godzinach przepisanych.

1) Dopilnować aby zwożony na poprawę dróg kamień lub zwir nie był mięszany z gruzem ziemią i t. p. aby kupki układane trzymały przepisaną miarę, aby w tychże nie zostawiano przy układaniu dziór sklepionych, brak z niedozoru wynikający dopełniony zostanie z pensyi Drogowego, w razie zaś znacznego braku, lub przekonania Drożnego o porozumieniu się z dostawcami kamienia tenże pod sąd oddany i ze służby usunięty zostanie.

2) Przy tłuczeniu kamienia dać baczność, aby kamieni setkowych i burtowych za kowadło nieużywano, aby kamienia po polach rowach, bankietach nie rozrzucano, lub w bliskich wodach nietopiono, aby tłuczono drobno i równo, przy użyciu bowiem kamienia znaleziony w kupkach niettłuczony, lub niedość

drobno tłuczony kamień, sam Drogowy wytłuc, lub za wytłuczenie tegóż w większej ilości z pensyi swojej zapłacić będzie obowiązany.

3) Po każdym deszczu wodę stojącą na drodze w rowy spuszczać, błoto z drogi i kolei zgrabywać i bankiety niém wyrównywać, jeżeli te są znacznie niższe od części adamizowanéj, lub mają dołki na sobie, w przeciwnym zaś razie błoto za rowem rozrzucić powinien.

Dołki w adamizacyi wyjeżdżone i koleje szabrem zarównywać, tak jednak aby ta nasypka nad równo ujeżdżoną powierzchnią drogi wiele niegórowała; szaber lub zwir do tego użyty, powinien bydź nabierany na niecki lub taczki nie łopatą lecz grabiami dla zostawienia miału i drobnych kamyków przez zęby grabi nie zajętych, którym to miałem część adamizacyi przyległą bankietom i zwykle mniej ujeżdżoną zasypywać należy. Nigdy w czasie ciągłych suszy nasypek robić niepowinien.

4) Kamień lub zwir rozrzucony na drodze i po rowach lub przyległych za rowami polach, powinien Drogowy w czasie suszy wybiérywać, a szczególniéj grubsze kawałki, szabru i zwiru, między rozsypanym już na adamizacyi, dostrzeżone, które najwięcéj do wiązania się drogi przeszkadzają, takowe potłuc i do kupek tłuczonych przyłączyć winien. — Sterczące w drodze kamienie, jeżeli płytko i słabo utkwione wydobywać i drobnym szabrem zarównywać, głębiéj zaś i mocniéj w adamizacyą wci-

śnięte perlikiem zbijać i oskardą skrzesywać należy. Również ma skrzesywać wyniosłości z grubych nasypek wynikłe.

5) Obalone kamienie burtowe lub setniki, jeżeli obalający nie był pociągnięty do odpowiedzialności, winien Drogowy sam postawić i umocnić, zarzucone rowy pogłębić, oberwane bankiety nadrzucać.

6) Chwasty większe na bankietach i w rowach rosnące, z korzeniem wyrywać, trawę kosić, kretowiny rozrzucać, krzewy wyręby wać, konary drzew przyległych zbyt nad drogę wystające okrzesywać, i dopilnować, aby część drogi adamizowana w całej swej trzechsążniowej szerokości, trawy na sobie nie miała, można temu zaradzić przez skierowanie jadących na część zarastającą, założywszy kamieniami wielkiemi część ujeżdżoną. O dopełnieniu tego artykułu Inspektor sam raz w końcu Czerwca drugi raz w końcu Września przekonywać się będzie. — Gdyby Drogowy niedopełniał w przyzwoitym czasie czynności w czterech ostatnich artykułach wskazanych, te dopełnione będą przez najemników kosztem Drogowego. — Inżynier objazdowy co tydzień widząc drogę nie dopuści, aby z zaniedbania tego, szkody większych poprawek wymagające, wyniknąć mogły.

7) O wszelkich większych uszkodzeniach zrządzonych przez deszcz, czas, lub przejeżdżających, tak na drodze jako też mostach kanałach, winien Drogowy natychmiast donieść Inżynierowi Objazdowemu, nieodkładając do rapportu tygodniowego, lub do

przyjazdu Inżyniera. — Narzędzia drogowe utrzymywać w porządku a uszkodzone zaraz Inżynierowi Objazdowemu okazać, dla naprawienia lub zamiany na inne. Przesyłane pisma urzędowe przez Inspektora lub Inżyniera, jako też własne rapporta piśmienne lub ustne, winni Drogowi bez żadnéj zwłoki do następnéj sekcyi odnosić, nie wyręczając się nikim obcym, chyba na wypadek słabości, o któréj zaraz pocztą drogową Inżynierowi lub Inspektorowi (gdzie bliżéj) donieść należy, piśmiennie lub ustnie, równie jak o powrocie do zdrowia. Oddalać się drogowy nie może z sekcyi za własnym sprawunkiem, bez zezwolenia Inżyniera Objazdowego i to nie na dłużéj jak na dzień jeden dla mieszkających bliżéj Krakowa, a na dwa dni z sekcyi dalszych; o pozwolenie na dłuższy czas winni są na ręce Inżyniera objazdowego podać prośbę do Inspektora, zaniedbujący przepisów tym artykułem objętych, będzie napomniany, a przy drugiém zaniedbaniu w inną sekcyą za karę przeniesiony.

Gdyby który Drogowy po kilkokrotnem napomnieniu o pijaństwo lub kłótnie z włościanami i podróżnemi, trwał w swoim nałogu, zostanie przedstawiony do usunięcia ze służby, podobnaż kara spotka tych, którzyby o zaniedbaniu obowiązków napominani, i przeniesieniem w inną sekcyą ukarani, poprawy nie okazali. — Kraków dnia 7 Stycznia 1837 roku. — Prezes Senatu HALLER. — Sekretarz Jlny Senatu DAROWSKI. — *Nowakowski* Sekr. Exp. Senatu.

(M. P.)

Za zgodność odpisu Referendarz *L. Wolff.*

Sprostowanie omyłki druku. — W dwóch zeszłych Nrach Dziennika Rządowego na stronnicy 83 w wierszu 3cim od góry, zamiast innych jakichś, czytaj *z innych jakichś*.